

Kennisagenda Mondgezondheid – Perspectieven verbonden

In januari 2019 werd een uitgebreide consultatie van mondzorgverleners en patiënten afgerond, deze heeft geresulteerd in de Kennisagenda Mondgezondheid. Hoe ontstond het idee voor dit project en hoe kwam deze agenda tot stand?

Een verslag vanuit de projectgroep.

In 2012 publiceerde de Gezondheidsraad het rapport De mondzorg van morgen. Daarin wordt geconcludeerd dat wetenschappelijk tandheelkundig onderzoek in de afgelopen decennia vooral fundamenteel van aard is of gericht op nieuwe materialen en technieken. Maar het blijft onduidelijk of hiermee ook de vragen van mondzorgprofessionals en patiënten beantwoord worden. Tegelijkertijd blijkt onderzoek naar de effecten van mondzorg en sociaal wetenschappelijk tandheelkundig onderzoek schaars te zijn.

Een manier om te inventariseren welke vragen er leven bij betrokken partijen is het opstellen van een gezamenlijke kennisagenda met de belangrijkste vragen voor toekomstig onderzoek. Mondzorgprofessionals en de patiënten zijn in de mondzorg de belangrijkste stakeholders en bij het samenstellen van de Kennisagenda Mondgezondheid is dan ook gekeken naar hun gezamenlijke prioriteiten voor toekomstig onderzoek.

Doel van de Kennisagenda Mondgezondheid

Het doel van de Kennisagenda Mondgezondheid is om vanuit het perspectief van zowel mondzorgprofessionals als patiënten de belangrijkste onderwerpen voor toekomstig wetenschappelijk onderzoek in de mondzorg te formuleren. Dit kan subsidieverstrekters, onderzoekers, beleidsmakers en patiëntenorganisaties helpen bij hun keuze voor nieuw onderzoek, op basis van de hierna geformuleerde vragen waarop de beschikbare literatuur nog geen antwoord heeft.

Project in grote lijnen

Eind 2015 is het project Kennisagenda Mondgezondheid van start gegaan. In 2016-2017 is de kennisagenda namens mondzorgverleners samengesteld. Dit heeft geresulteerd in het rapport Kennisagenda Mondgezondheid – Mondzorgprofessionals aan het woord. Dit rapport is te vinden op www.mondzorg2020.nl. Van maart tot november 2018 is de kennisagenda namens patiënten samengesteld. Om tot een gezamenlijke Kennisagenda Mondgezondheid te komen, vond in januari 2019 een dialoog tussen mondzorgverleners en patiënten plaats.

KENNISAGENDA MONDGEZONDHEID

Mondzorgverleners aan het woord

In een eerste enquête hebben we mondzorgprofessionals gevraagd naar suggesties voor toekomstig onderzoek. In totaal werden in deze enquête 937 onderwerpen over mondgezondheid gesuggereerd. Onderwerpen met grote overlap of sterke samenhang werden samengevoegd. Hierdoor konden de onderwerpen worden vertaald naar 84 onderzoeksvragen.

Om te bepalen welke vragen voor mondzorgverleners het belangrijkste waren, werd mondzorgverleners gevraagd om in een tweede enquête uit de 84 onderzoeksvragen hun vijf belangrijkste vragen te kiezen. Dit resulteerde in een ranglijst. Deze kunt u vinden op www.mondzorg2020.nl in het rapport Kennisagenda Mondgezondheid – Mondzorgprofessionals aan het woord.

Wie is de mondzorgpatiënt?

Dé mondzorgpatiënt bestaat niet, want er is veel variatie die niet eenvoudig te duiden is. In de context van dit project is een mondzorgpatiënt iemand die voor controle of behandeling van zijn gebit naar een mondzorgprofessional gaat.

Vanaf het begin van het project beschouwden we de inbreng van patiënten voor de Kennisagenda Mondgezondheid als noodzakelijk. Maar de praktische invulling en uitvoering hiervan was niet vanzelfsprekend. Mondzorgpatiënten in Nederland hebben zich bijvoorbeeld niet verenigd in een organisatie. Daarom heeft het projectteam samengewerkt met patiëntenverenigingen van patiënten met hart- & vaatziekten, diabetes, reumatische aandoeningen, depressie en longaandoeningen. Dit vergemakkelijkte de toegang tot patiënten. Van deze chronische aandoeningen is bovendien bekend dat zij van invloed zijn op de mondgezondheid, bijvoorbeeld omdat er bij mensen met deze aandoeningen vaker sprake is van tandvleesontsteking of een droge mond.

Patiëntenparticipatie

In groepsdiscussies en interviews hebben we de knelpunten en kennisbehoeften voor de verschillende groe- ►

Gezamenlijke Kennisagenda Mondgezondheid

Onderwerp	Aantal keer gekozen		
	Totaal	Door patiënt	Door mondzorgverlener
1. Hoe kunnen we gedragsverandering voor een gezondere mond bewerkstelligen?	13	4	9
2. Wat is de relatie tussen de mondgezondheid en (medische & psychische) aandoeningen?	12	4	8
3. Hoe kunnen mijn mondzorgverleners beter betrokken worden bij de andere zorgverleners bij wie ik in behandeling ben?	6	2	4
4. Onderzoek naar mondzorg afgestemd op mijn chronische aandoening.	5	4	1
5. Onderzoek naar de mogelijkheid om mondzorg in de basisverzekering op te nemen voor mensen met een chronische aandoening.	5	4	1
6. Onderzoek naar het uitbreiden van de kennis van de (mond)zorgverleners buiten hun eigen vakgebied.	4	3	1
7. Mondzorg voor oudere patiënten: Wat zijn de gevolgen voor behandelplan en behandeling?	4	2	2
8. Onderzoek naar hoe patiënten over (toekomstige) mondzorgbehandelingen kunnen mee beslissen.	4	3	1
9. Kunnen we het ontstaan van nieuwe gaatjes voorspellen met de huidige kennis?	3	1	2
10. Onderzoek naar het beter toegankelijk maken van mondzorgverleners.	2	2	0
11. Hoe patiënten aan wetenschappelijk mondzorgonderzoek kunnen deelnemen.	2	2	0
12. Onderzoek naar het vergroten van de kennis bij de mondzorgverleners over de invloed van mijn aandoening op mijn mondgezondheid.	2	1	1
13. Wat is het effect van gebruik van (lichaamsvreemde) materialen in de mond op de algemene gezondheid?	1	1	0
14. Onderzoek naar de inrichting van een mondzorgpraktijk afstemmen op mensen met een lichamelijke beperking.	1	1	0
15. Onderzoek naar droge mond in relatie tot een aandoening of medicatie.	1	1	0
16. Wanneer is een gaatje zo groot dat het geboord en gevuld moet worden?	1	0	1
17. Onderzoek naar tandvleesproblemen in relatie tot een aandoening of medicatie.	0	0	0

pen patiënten afzonderlijk verzameld. De verzameling onderwerpen was gericht op knelpunten en problemen met betrekking tot mondgezondheid die de kwaliteit van leven beïnvloeden.

Hoewel in elke groepsdiscussie de ervaren knelpunten anders werden verwoord, bleken ze vaak over dezelfde onderwerpen te gaan. Een voorbeeld daarvan was het door verschillende patiëntengroepen ervaren kennisgebrek bij mondzorgprofessionals over de relatie tussen hun chronische aandoeningen en mondgezondheid. Daarnaast kwamen in elke groepsdiscussie ook ziekte-specifieke onderwerpen aan de orde, bijvoorbeeld kaakproblemen bij mensen met reumatische aandoeningen.

Vlnr: Puck van der Wouden, Hagay Shemesh en Geert van der Heijden

We voegden knelpunten en problemen met een grote overeenkomstigheid of samenhang samen, waarna 32 onderwerpen resteerden, verdeeld over 5 verschillende thema's. In een enquête vroegen we patiënten hun drie belangrijkste onderwerpen te kiezen. De ranglijst werd bepaald aan de hand van de positie in de top-3 en hoe vaak een onderwerp werd genoemd.

In totaal vulden 1495 patiënten de enquête in. Deze groep bestond niet alleen uit mensen met de eerdergenoemde chronische aandoeningen, maar ook uit mensen met andere aandoeningen en mensen zonder aandoeningen. Hierdoor is de Kennisagenda Mondgezondheid uiteindelijk tot stand gekomen door raadpleging van een grote én brede patiëntengroep.

De Kennisagenda Mondgezondheid namens patiënten is terug te vinden op www.mondzorg2020.nl.

Een gezamenlijke agenda – de dialoog

De afsluitende dialoogsessie had als doel het formuleren van de gezamenlijke Kennisagenda Mondgezondheid. Daarbij werden de kennisagenda's van mondzorgprofessionals en patiënten als uitgangspunt voor een gelijkwaardige

dialogoog gebruikt. Aan deze dialoog namen 10 mondzorgverleners met een diverse professionele achtergrond en 11 patiënten met diverse aandoeningen deel.

Tijdens deze dialoogsessie werd via een inhoudelijke discussie toegewerkt naar een gezamenlijke lijst van onderwerpen. Aan het einde van de dialoogsessie werd alle deelnemers gevraagd individueel de drie belangrijkste onderwerpen te kiezen. Dit resulteerde in een lijst met 17 onderwerpen, gerangschikt op basis van hoe vaak een onderwerp werd gekozen. Duidelijk is dat de eerste twee onderwerpen op deze ranglijst door zowel mondzorgprofessionals als patiënten als hoogste zijn geprioriteerd.

Vervolg

Voor de Kennisagenda Mondgezondheid hebben mondzorgverleners en patiënten kenbaar gemaakt over welke onderwerpen, wat hen betreft, binnen de mondzorg kennis ontbreekt. Met deze Kennisagenda Mondgezondheid worden subsidieverstrekkers, onderzoekers, beleidsmakers en patiëntenorganisaties geholpen bij de keuze voor nieuw onderzoek over mondgezondheid en de mondzorg. Een gevolg van de keuze om de kennisagenda namens patiënten te richten op patiënten met chronische aandoe-

ningen maakt dat relatief weinig jongeren hebben deelgenomen. Mogelijk zijn de voor de jeugd belangrijkste onderwerpen onvoldoende vertegenwoordigd in de huidige Kennisagenda Mondgezondheid. De Kennisagenda Mondgezondheid representeert daarom vooral onderwerpen voor wetenschappelijk onderzoek in de mondzorg voor volwassenen.

Draagvlak

De Kennisagenda Mondgezondheid is tot stand gekomen dankzij medewerking van de beroepsverenigingen (KNTM, ANT, NVM en ONT) en de Federatie van wetenschappelijke tandheelkundige verenigingen (FTWV). Daarnaast heeft Patiëntenfederatie Nederland de projectgroep ondersteund bij het benaderen van patiëntenorganisaties (haar leden) en bij het verspreiden van de enquête onder haar patiëntenpanel.

De projectgroep dankt alle deelnemers, deelnemende organisaties en betrokkenen voor hun inspanningen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Kennisagenda Mondgezondheid.

*Puck van der Wouden, Hagay Shemesh en
Geert van der Heijden. ♥*